

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dobánytörzsdékben.

A magyar gazdatársadalom.

A XX. század a szociális törekvések jegyében született. Ezek az új, szokatlan törekvések a nemzet életrendjét kiemelték régi, sekélyes medréből, új feladatok, kötelességek, munkaprogramm sürgető kényszerével mélyítették s gazdagították.

A szociális törekvéseknek az ipari termelés rohamosan s aránytalanul elszórt javai s az ebből támadt válságok adják az impulzust. Számítatlan devolúcióba hajszolták az ipari életet, azonban a földet s a föld javán élő gazdatársadalmat még eddig gyökeresebb megrázkodtatások elé nem állították. Az ipari élet munkáját nagy quantumokban s könnyen termelő gépek végzik, amelyekhez csekély munkaerő szükséges; annál szembeszökőbb azonban a különbség a termelés javainak elosztásában munkás és munkaadó között.

Hogy Magyarországon munkástársadalmunk kevésbé hálás talaj a szociális törekvésekre, jórészt annak tulajdonítható, hogy a termelésben, a munka produktumaiban a magyar föld játsza a legnagyobb szerepet. Földművelő, földesgazda nép vagyunk. Életünk, megélhetésünk a földben gyökeredzik. Jóléti viszonyaink nemcsak munkaerőnk befektetésétől, erőnktől és verítékünk-től függenek, hanem a természeti viszonyoktól is, amelyek mostohaságán megtörnek az ember erői.

A föld munkása és gazda egyképp aggódik a terméskilátásokon, amelyek egyképpen oszlanak meg a két egymásra utalt fél között. A gazda és földmunkás együtt szenved, együtt örül, bánkodik, leginkább egymásra van utalva, meg kell egymást becsülnie, mondjuk, leginkább együtt érez. Az ipari ágakban a munkaadó munkás közé hatalmas, komor gépek ékelődtek, az emberi erő csak másodrangú faktor, mint a termelésnek közvetítő eleme. Az egymásra utaltság és jóviszony nem olyan hív a két fél között.

A mindinkább kiéleződött érdekellentétek, a javak igaztalan elosztása gyűlölködésre gyűlemlett fel a munkástársadalomban. Így született meg a szocializmus, amely nem más, mint nem méltányolt, elégetlenkedő társadalmi osztályok lelken felgyűlemlett keserűség kitörése.

Az ipari válságok, a szociális törekvések lenyulnak a gazdatársadalomba is.

A kapcsolatokat részint anyagi érdekek fűzik a két társadalmi réteg közé a termelés és ipari feldolgozás szükségszerű átmeneti érdekkapcsolása révén; sokkal inkább azonban lelki okok viték be a szociális törekvéseket a gazdatársadalomba. A szocializmus, a nehéz problémátikus világfelfogás, az alsóbb néprétegek elkeseredettségének testvérérezelmében, mint romboló tűz harapódzik tova. Első érintésére felgyulnak a fékezhetetlen népszenvédelmek. A méltatlanság érzetében követeléssel, fokozódó igényekkel lépnek fel a termeléssel szemben.

És a válság a gazdát érinti legsúlyosabban. A munkások igényeinek aránya és a föld termelő képessége közt megbillen a mérleg. A termelő gazda s a munkások fokozott igényei között egyenlítődik ki. Az arató sztrájk sokkal inkább érzékeny visszahatással jár, mint az ipari sztrájkok. S a gaboná termelés tönkre jutása az egész ország életrendjét megrendíti.

A megváltozott társadalmi viszonyokban, mikor a fejlett s minden irányban kihasználtnak embererő, önző, kockázató versenyben lép fel minden téren, legelső sorban szorul védelemre a föld. Ipar, kereskedelem óriás dimenziókban halad, a föld csak a maga régi erőt bocsátja rendelkezésünkre.

Mentsük meg a földet, melyen a magyar haza összes hagyományával, multjával nyugszik. Magyarország földművelő ország, nemzeti hagyományaink, nemzeti megerősödésünk a földben rejlik. Szeretjük a földet, benne szeretjük a magyar hazát. A magyar történelem a magyar föld védelme. A magyar hazát a magyar földben foglaltuk le, a földért hadakoztunk ezer éven át, hadakozás és földművelés volt a mi kulturánk, nemzeti erőnk a földbe ékelődik. Az ipari és kereskedelmi termelés kozmopolita, a nemzetek versenyében elosztódik, cserélődik; a föld az marad a miénk. A magyarság kulturmissziója az agrikultura, épen azért kell, hogy a gazdatársadalom a nemzet ereje s gerince legyen. Erősítsük a gazdatársadalmat s megerősítettük a nemzetet.

A nemzeti megerősödésre, haladásra nekünk alig van más területünk, mint a földművelés. Iparunk, kereskedelmünk nem tudja megállani helyét a népek világversenyében, de a mi földünk igen. A föld-

művelés fejlődésében keressük a magyarság érdekeit, a földművelés. tudunk legelőbbet felmutatni nemzeti haladásunkban.

A magyar föld szeretetén kell megtörnie a hazátlan szocialdemokraciának. A magyar föld foglalkoztatja, ételti a magyar népet, öröme s bűja a magyar földdel függ össze. A magyar gazdatársadalomnak itt komoly, nagy feladata nyúlik. Ne idegenítse el a földtől a népet, nevelje és fokozza benne annak szeretetét.

Földhöz kell juttatni a népet, hogy a föld szeretetében hű legyen hazájához. Földművelő politikánk megértette a kor nagy szükségletét, első sorban menti a földművelő kis gazda érdekeit. Megbecsülhetetlen szociális intenciója törvényekkel hozza közelebb a magyar népet a hazához, joghöz.

A magyar népnek vissza kell adni a hazát; aki e föld, azé az ország. És senki másé ne legyen ez az ország, csak a magyar népé. Ha meg tudja vetni lábát ezen a földön, apáinak sírdombjaiban, ragaszkodni fog hozzá, s dolgozni fog érte. A magyarság munkája új erőre kap; sok új erővel erősödik s erős, boldog lesz az ország!

Dr. Saara Gyula

polgármesteri jelentése június 30-áról.

(Folytatás.)

6. A gazdasági szakosztály tekintettel arra, hogy a tanyagazdaság szerűskertje két részre osztatik s így a most művelés alatt álló területtől új szerűskert hasítandó ki, mi által a kihasítandó új szerűskert a gazdasági terület céljaira alkalmatlanná válik, a most meglévő szerűskert pedig fekvésénél fogva földművelésre nem használható, az ez által előálló kárpótlást úgy véli és javasolja megállapítandónak, hogy a vasuti építvállalat által a pályatestől kiszájtandó 3782 □ öl terület kártérítési összegét □ ölenként 3 korónában javasolja megállapítani.

A gazdasági szakosztály ezen jegyzőkönyvének beérkezése után a Balatonvidéki vasut állami érdekelttségét felhívtam aziránt, hogy június 30-án június hó folyamán egy hafárnapot arra, hogy a gazdasági szakosztály kiválmái és a kártérítési összegek felett tárgyaljassak.

A Balatonvidéki vasut állami építészeti ki-rendeltsége a tárgyalás mezejtésére f. évi június 13-át tűzte ki, amikor azonban én a városnál is sürgős ügyekben elfoglaltságom miatt Balaton-Füreden meg nem jelenhettem s így telefon összeköttetés útján értekeztem a Balaton-Füredi ki-rendeltség főnökével, aki ezután kijelentette, hogy

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNa00000379

ő személyesen fog majd rövid időn belül itt Székesfehérvárott nálam, mint a város polgármesterének jelöléséről, amikor azután a vasúti átjárók kérdéseit megbeszéljük.

Ezideig azonban még ezen kirendelés főnöke nálam nem jelentkezett, miert is őt egy hátránnyal megállapításra végeztim felhívtam.

5. Az új átjárók kérdése, miként nevezett kirendelési főnök és Veil Ede ügyvéd mint a Balatonvidéki vasút építő társaság képviselőjével történt megbeszélésből értesültem, már a vasúti közgazdász bejárása alkalmával lett volna a város részéről tisztába hozandó, minthogy azonban az akkori mulasztásból nem történt meg, most már igen nehezen fog menni ezen sérelemnek orvoslása, mert a tervek, mint jogérvényesen megállapítottak megváltoztatása most már igen sok nehézségbe ütközik. En azonban mindent el fogok követni, hogy a város érdekei megóvassanak.

A kártalanítási összegek iránti egységelt alkudozások kizárólag a Balatonvidéki vasút építő társasággal fognak lefolytatni és dr. Veil Ede ügyvéddel már meg is állapodtam, hogy a legközelebbi napokban tárgyalni fogunk.

Mielőtt azonban a kártérítési összeg megállapítása tárgyában a Balatonvidéki megkezdődnek, kívánatos, hogy a kimutatásokban kitüntetett összes érdekelt tulajdonosok a helyszínén megtartandó tárgyaláson hallgattassanak meg arra, hogy a balatoni vasút építésének megkezdése folytán okozott károsodásuk mily összeget képvisel, illetve mily összeget követelnek ők kárpótlásuk fejében.

Az érdekelt felek meghallgatására 1908. évi június hó 26-ik napjának délelőtti 8 óráját tűztem ki a helyszínére és a tárgyalás vezetésével Polczér Péter gazdasági tanácsost bízom meg.

Ezen tárgyalás megtartása után a balatoni vasút építő társaság képviselőjével az egyezkedési tárgyalásokat nyomban meg fogom kezdeni s annak eredményéről a legközelebbi közgyűlésen jelentést teszek.

Dr. Kecskán Livius városi bizottsági tag még 1908. évi okt. 31-ik napján interpellációt intézett a város akkori polgármesteréhez, hogy a tej és tejtermékek hamisítása ügyében előforduló gyakori panaszokra tekintettel, a közegészségi hatóság ezirányban az ide vonatkozó törvények és rendeletek szemmel tartása mellett kellő szigorral járjon el.

A város akkori polgármestere válaszában kijelentette, hogy a hatóság a saját hatáskörében eddig is mindent megtett, de mivel a később hatóság a helybeli orvosokat szakértőként nem fogadja el s ezen alapon az illetékes miniszter több másodfokú ítéletet fel is adott, ő a város főispánjával egyetértésben a m. kir. földművelésügyi miniszterhez felterjesztést is élt.

Ez alapon megindult az eljárás egy Székesfehérvárott vizsgálati joggal felruházott városi kémiai laboratórium felállítására tárgyában és ez irányban több szakértő véleménye kikérve az összes iratok kiadásával a városi tanács felhívta a rendőrkapitányt, hogy a tisztí főorvos és ker. orvosok bevonásával, a Szeged szab. kir. városi megszerzett szervezeti szabályrendelet és díjjegyzék tervezetét és azt sürgősen mutassa be a tanácsnak.

Reé István városi főkapitány a felállítandó vegyvizsgálati állomás szervezeti szabályzatát és díjjegyzékét a tisztí főorvos és ker. orvosok és szakértők meghallgatásával el is készítette és azt további intézkedés végett a városi tanácshoz be is terjesztette.

Ezen ügyben azonban tényleg 1908. évi május 1-ig semmi intézkedés nem történt, a mikor azonban leérkezett a földművelésügyi miniszternek 46340 IX. B. 1908. számú leirata, mely leiratában az 1907. évben Pécsen tartott első országos telegazdasági kongresszus felirata figyelembe vételére alapján, felhívta az összes érdekelt városokat, hogy közvetlen tapasztalataik alapján a fennálló rendelkezések hiányaira a jelentkező bajokra és az orvoslás módjaira reámutassanak s erre vonatkozó tapasztalataikat vele mielőbb közöljék.

Ezen miniszteri leiratban tehát biztató kiállítás nyújtatik arra, hogy a hazai városok tejjel való ellátásának szabályozását, főleg pedig a tejhamisítás hatáthos megállítását a miniszter állami feladatnak tekintti és a bajokon a városok véle-

ményeinek meghallgatása után törvényhozásilag szándékozik segíteni.

A földművelésügyi miniszter ezen leirata kiadtván a városi főkapitány urnak, annak véleményes jelentésének beérkezése után a városi tanács 1908. évi június hó 4-én felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, amelyben annak adott kifejezést, hogy feltétlenül kívánatos egy élelmiszer vizsgáló állomásnak az állam általi felállítása és berendezése és állami kezelésben való fenntartása, mert az ily állomások sikeresen és üdvösen csak úgy működhetnek, ha azok mint a budapesti hasonlóknak intézeteinek főitjai lesznek az állam által szervezve.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Szent gyakorlatok.** Hauer Ferenc bpesti jezsuita atya e héten szentgyakorlatokat tart a szeminariumban a megyebeli papság részére. A szentgyakorlatok ma este kezdődnek.

— **Változás a ciszterciáknál.** Vajda Ödön zirczi apát Szilágyi Jenő tanárt, a Rend 30 év óta való tanárát, aki városunkban is 22 év óta tanít már nem apadó lelkesedéssel, saját kérelmére nyugalmába helyezte. Hogy nyugalma éveit Fehérvárott, vagy Szentgotthárdon töltsé, még nem eldöntött dolog. Schultz Orbán tanár Egerbe helyeztetett. Helyükbe Palotai Irén és Braun Jácint helyeztetek.

— **Szórady Gyula** † Mély részvétellel adjuk a hírt, hogy Szórady Gyula, fehérvár-zámolyi plebános vasárnap reggel 40 éves korában meghalt. A boldogult egyike volt az egyházmegye legintelligensebb és legjobb modoru papjainak. Később az élet nyomorúságai, szűkös anyagi viszonyok között aláásták egészségét, tüdővészbe esett s szomorú elhagyatottságban lette gyszos halálát. Temetése ma d. u. volt nagy részvét mellett.

— **Papi jubileum.** Jubileumi ünnepség színhelye volt Péter és Pál ünnepén Polgárdi község, hol Angyal Ferenc plebános 25 éves lelkipásztori munkájának jubileumát ünnepelte.

— Nemcsak a község, hanem Fejérmegyéből, sőt a szomszédos vármegyékben is sokan megjelentek, hogy tanulmányozzák az egyházi ünnepélynek. Fokozta az ünnepély fényét, hogy Horváth József újművész is a jubileumi manduktor-sága mellett mutatta be első szent mise áldozatát.

— **Ünnepi lakoma.** *Mannndorff Géza* báró, városunk országgyűlési képviselőjét, az önzetlen lelkesedésnek valóban meghatározó jellel követik minden lépésében. Szombaton este tisztelői nagyszabású ünnepi lakomát rendeztek tisztelőre, amelyen örömmel láttuk városunk minden rétegét a legelőkelőbbektől a leegyszerűbb polgárig. Közel 400-an vettek részt a lakomán, amelyen az első felköszöntőt *Széchényi Viktor* gróf főispán mondotta, lelkes hangon emlékeztetvén meg arról az egyöntetű, tiszteletre méltó lelkesedésről, amely a város egész közönségét egy tábortáborba tömörítette. *Kenessey Gyula Mannndorff báró* politikai állásfoglalását, elveithez való szilárd ragaszkodását vázolta pompás beszédben. *Mannndorff Géza* báró a maga szokott, egyszerű, magyaros, de annál lelkesebb hangu beszédedben köszönetet mondott a kedves óvációért s a polgárok jóindulatú szeretetét ajánlotta magát. A közönség, hosszú ideig maradt a Lövölde pompás fái alatt. Az estély kitűnő rendezése Erdőssy Bódog dicséretre.

— **Pausch Rafael** ünneplése. Kicsoda *Pausch Rafael*, azt sokan tudják, mégis szeretnénk hangos szóval bekiáltani a világba, hogy mindenki megismerje őt és a tisztelet és hála koszorúját

nyújtsa az önfeláldozó munka ideális lelki és páratlan szorgalmú férfiak. Az iparos ifjak atya, aki nem fáradozik az ő lelki művelésének munkájában, bár manapság olyan ez a munka, mintha tengerpartot szántana napszámosa. *Pausch Rafael* kezé alatt ez a kövés talaj is lassanként termőföldd változik. Negyedszázada, hogy a helybeli iparosiskolában működik s akiknek érzékük van az igazi érdem megbecsülésére, kedves ünnepségben részesítettek a jubileum alkalmával. Jun. 27-én az ipariskolai bizottság ülésén dr. *Sadra Gyula* üdvözölte ékes szavakkal a jubiláló igazgatót. 29-én délután az iparostanonc-iskola záróünnepségén a budapesti iparkamara nevében *Havranek Antal* köszöntötte őt szép szavakkal és átnyújtotta neki az iparkamara elismerő átiratát. Az iparoskör nevében *Schnetzer Nándor* mondott ékes üdvözlőt s átadta a kör ajándékát, egy ezüst íróasztalkészletet, melybe ez van bevésvé: „Az érdem elismeréséről 1883—1908.” Majd *Lhotka István* bognár mester intézett buzdító beszédet az iparos ifjusághoz, hogy becsülje meg a vele fáradozó tanfőri munkáját.

Itt említtük meg, hogy *Pausch Rafael* leánya, *Parkányi Aranka* tanítónő kitűnő sikerrel tette le a vizsgát a polgáritanítónő képző II. osztályáról.

— **Tanítóink jubileumi közgyűlése.** Nem a nagy nyilvánosság zajával, de annál bensőségesebb, mély érzésekben és nagy gondolatokban gazdag ünnepség keretében folyt le ma a székesfehérvári egyházmegye kath. tanítóinak 25. évi jubileári közgyűlése. Hol történt a hiba és hol voltak azok a hatóságok, amelyek a muscai kaszinó jubileumán mindig képviseltetik magukat — nem tudom. Annyit tudok, hogy nem illik egy előkelő testületnek a nemzeti kultúra szolgálatában eltöltött 25 évét figyelemre sem méltatni.

A közgyűlést sz. mise előzte meg a székes-egyházban. Sz. mise után 250 főnyi közönség töltötte be a Sz. István termet. Az emelvényen *Prohászka Ottokár* dr. megyéspüspök körül álltak helyet az egyesület tisztviselői. Jobbra *Ember Károly* lovag, az orsz. kath. tanító-egyesület világi elnöke, balján *Krencz Ignác* apátkanonok, egyházmegyei elnök, aztán sorban a többi tisztviselők. A gyűlés elején felhangzott a pápai himnusz — *Prohászka Ottokár* dr. püspök gyönyörű beszéddel nyitotta meg az ünnepi közgyűlést: „Minden alkalommal szívesen állok — ugymond — azoknak a kulturális, főleg pedig keresztény irányú kulturális mozgalmaknak élére, melyek a tanítósgot illetik. Erzem és tudom, hogy az az érdek, melyet ők mozgatnak, nem magánügy, hanem nagy közérdek!”

Akik a terhes munkának igája alatt állva annak nem csak terhet, hanem nagy hiányait is érzik, ez ellen csak úgy segíthetnek, ha a köznap munkát ideális lelkiület párosítva iparkodnak színvonala emelkedni. Konstatálja, hogy hála Isten jobban áll a tanítók ügye mint állt 25 év előtt. De ez az örvendő lelkiület nem csak a múltnak tapasztalataiból téplálkozik, hanem a jobb és szebb jövő reményeséget karolja át, hogy egész emberek leszünk; az iskola valóban szentély lesz s valamint az elmúlt 25 év alatt elérjük amit álmodni sem mertünk, a következő 25 év újabb sikereket, arany jubileumot jelentsen s mi mindnyájan a kath. tanúgynek lelkekkel föl-kent bajnokai legyünk. Ezek az érzések édesítsék meg a mi nehéz, sokszor kegyetlen munkánkat. A közgyűlés megnyitja.

Ezután a tanítók kérelmére megtartotta nagy figyelemmel hallgatott rendkívül érdekes előadást „A gyermekek nem felvilágosítására”, melynek gondolatmenetét helyszűke miatt csak következő számunkban közölhetjük.

A püspök előadása után *Papp János* lovasberényi főtanító, a testület jegyzője olvasta föl a központi bizottság nagy gondallal kidolgozott jegyzőkönyvét. E szerint egyes kerületek a tanítóeszközök összeállításának régi módját kívánják visszaállítani. — Kívánják, hogy a több tanító iskolában igazgató nevezessék ki, a minhez az elnökölő főpásztor is hozzájárult. Kitűzték a pályázatot a következő tétel kidolgozására: *Mit tegyünk a kath. népoktatás helyi intézetei fel-nöttek oktatása kérdésének megoldására?* Örömmel jelentette a jegyző, hogy a plebánosok számos esetben tartottak korszerű, lelkes előadásokat a kerületi tanítói gyűléseken, ami bizonyítja,

hogyan a papság és laikusok egyre jobban összeforrnak a kath. hit és hazafeltámasztás érdekében munkájában. Helyesléssel fogadták a „Népszövetség” és a kath. sajtó terjesztésére vonatkozó indítványt. A püspök az egész gyűlés közönségét fejezte ki a derék főjegyző alapos referálásáért.

Ezután Háy Ferenc dinnyési főtanító tartott emelkedett hangú, érdekes felolvasást az egyesület 25 évi működéséről. A nagy tetszéssel fogadott felolvasás után Ember Károly lovag üdvözölte mindenkit magával ragadó s a püspök által is apostoli-nak nevezett beszéddel a jubiláló közgyűlést. Hangzotta, hogy vége már annak a liberális korszaknak, amely lebecsülte a kath. iskolát és a kath. tanítókat akarta az Egyház és a kath. iskola ellen eszközül felhasználni. Követeljük, hogy anyagilag is egyenlőség legyen az állami és a hitfelekezeti tanítók közt.

Majd Reichenbach Ferenc csákvári főtanító, pénztáros terjesztette elő a számadásokat. Azután segélyeket szavaztak meg. A Főpászter zárószavai után a Hymnusz hangjaival ért véget az eszmékben és tanulságokban gazdag jubilálás közgyűlés.

Házaseg. Weisz Gyula 25-én tartotta esküvőjét Kovács Annuska kisasszonnyal a belvárosi plebánia templomban.

Ürömnep az aicsuti zárdában. E hó 26-án, Jézus szíve ünnepén volt az új aicsuti templom első bucsuja. A zárda ebből az alkalomból Jézus szíve tiszteletére ünnepélyt rendezett növendékeivel. Mivel a zárda előre értesült, hogy ebből az alkalomból Klotild királyi hercegnő is kitüntette látogatásával az intézetet, mivel pár nap múlva július 8-án lesz Klotild királyi hercegnő születésnapja, a Jézus szíve ünnepélyt egybekötötte Öfensége, mint az intézet védasszonyának ünnepsévével. Öfensége pontosan délután 3 órakor érkezett az intézetbe. Kíséretében volt Erzsébet királyi hercegnő s Holdházy Mária nevelőnő, a midőn már az intézetben ott voltak az intelligencia s a gyermekek szülői. Jézus Szíve ünnepélye volt az első, midőn Öfensége meggyőződhetett arról, hogy legmagasabb intenciójának megfelelőleg, mint teljesíti a Zárda hivatását, mint viszi a gyermekeket Jézus Szívébe s ölébe. Majd Öfenséget mint Védanyjukat üdvözölték születésnapja alkalmából a gyermekek s elhalmozták virágokkal, mert csakis így tudják halájukat kifejezni Öfensége nagy áldozatairól! Ezután következtek a szívet s lelket fölvidámító vidám előadások. Az ünnepélyt Öfensége a legélénkebb érdeklődéssel kísérte s végén legmagasabb megegyedésének adott kifejezést. Ezután Öfenségeik jelen voltak a falusi templom litániáján majd a zárdat nézték meg, mely után még azzal tündítették ki a kedves zárdat, hogy oszonnát fogadtak el. Hosszabb időzés után, még egyszer megegyedését fejezve ki az ünnepély fölött, távozott az intézetből, így tevő emlékeztetés az aicsuti templom első bucsuját s ismét növelte ama tettek számát, melyek örökös hálaá kötelezik az aicsuti katolikus hitközséget Öfensége legmagasabb személye iránt!

Jegyzői vizsgák. Tremkó György, Veszely József és Saly Miklós jeles sikerrel tették le a jegyzői vizsgát a budapesti községi közigazgatási tanfolyamon. Tremkó György Szabadbattyán községbe megy a segédjegyzői teendők végzésére.

A kereskedelmi iskola mulatsága. Az új kereskedelmi iskola szép épületé jóróman készen várja már az ifjúságot. Költségeinek némi fedezésére az egész város közönsége segít. Ezért rendezték vasárnap este azt a pompásan sikerült mulatságot, amelynek emléke sokáig fog maradni. Az igazi érdekességet természetesen nem a táncmulatság, hanem a szellemi rész képezte, amely az egész estély fő vonzereje volt. A zongora művészel különösen Paulovits Rózsika, továbbá Hahn Anta, Pick Ida, Vértes Mariska és Roszberger Juliska voltak. Egyöntetű, magas nívón álló kedves játékok nagy élvezetet szereztek a közönségnek. Az estély csillaga azonban Giffing Lenke volt. Eddig mint városunk ünnepelt szépsége volt ismeretes, most mint hegedűművésznő inutatta be magát. Főlépésének biztossága mellett a hótiszta szerénység, a naiv kedvesség egészen elragadta a publikumot. Játékának a mély érzelmesség klasszikus felfogása, majd a játszi könnyedség finomsága, a tiszta intonáció érvé-

nyesült. Avatott kísérője először Roszberger Juliska, majd unokanővére, Gerő Micike volt, aki viszont Győr város szépe, akinek kedves, vele egyöntetű s lehetőszerűen finom játéka rendkívüli hatást keltett. Majd a „Modern leányok” című dialóg következett, amelynek egyik szereplője ismét Giffing Lenke volt, aki itt újra ismételte már ismeretes kedves játékát. Külön partnere volt Löwinger Bözsi. Bámulatos ügyességgel és öntudatossággal használta ki szerepének minden egyes részletét s a legnehezebb helyzetekkel játszi könnyedséggel birkózott meg. Vigyázó Mici a „Bekvártélyozás” című monológot bájos kedvességgel s az ifjúság tomboló lelkesedése kíséretében adta elő, újra bebizonyítva, hogy az ily évődő kedvességek előadására speciális tehetsége van. Ejjétkor lampionos szereződött, aztán pedig reggelig tartó táncot rendezett az ifjúság.

Népszövetségi népgyűlés. A bodajki népszövetségi Páter és Pál napjának délutánján az egész környék bevonásával hatalmas, lelkes népgyűlést tartottak, amely láthatólag újból megerősítette az eddigi hadállást. Mintegy 1000 főre rugó hallgatóság gyűlt egybe a templomterem, a környék minden részéből s lelkesedéssel fogadta be a Népszövetség áldásos eszméit. Délután 4 órakor kezdődött a gyűlés, mely Debrece nyi Gyul csurgói káplán bevezető szavai után elnöközött egyhangú lelkesedéssel Magyar Sándort bodajki káplán jegyzőjévé Laszcsik Lóránt bodajki főtanító, a népszövetség agilis igazgatóját választotta meg. Az első szónok Vass József dr., székesfehérvári népszövetség igazgatója volt; Tüzes szavakban, lélekbe kapó lelkesedéssel hangzotta, hogy a népszövetség összetartó kapcsa, eredményes munkájának záloga, a fegyverem s a kitarítás. — Ostorozta a szociáldemokráciát, a mely hangos szavakkal ígér boldogulást a magyarnak. Nagyhatású beszédje után Borján Ferenc szót a néphez; a magyar nép válságos életkörülményeire mutatott rá, s hangsúlyozta, hogy a vallásos világnézetnek győzelme és uralma az egyedüli mentés. Szabó Jenő magyarázati plebános tüzes szavakban világított rá, hogy a katolikus sajtó felkarolása, az erkölcsiellenes sajtótermékek kibojkálása elsőrendű kath. társadalmi kötelesség. A gyűlés a legnagyobb rendben oszlott szét s megszüldött a népet a katolikus népszövetséghez való ragaszkodásban.

Gyilkosság a Várköruton. Ma reggel az a rémhír futotta be a város, hogy a Várköruton meggyilkoltak egy szabómezt. A Várköruton már a gyilkosság idejében, tegnap éjjel 11 órakor elterjedt a rémhír, összefutott az utca s izgalom közt tárgyalták a borzalmas esetet, amelyet Jäger Béla szabómester vérben párolgó holtteste borzalmas látványban dokumentált. Hogy ki döfte le Jäger Bélába a gyilkos kést, még a rendőrség nyomozásában vár igazolásra. A gyilkosság részleteit a rendőri információk alapján a következőkben sikerült összeállítanunk:

Alt Jenő 24 éves és Brotschol Ambrus 17 éves szabósegédek régebben Jäger Bélánál voltak alkalmazásban. A gazda és segédei között azonban nem a legbarátságosabb viszony uralkodott. Alt Jenőnek az oldalát az furta, hogy gazdája csak „Vörös”-nek szólította, Brotschol Ambrus pedig azt vette zokon az adától, hogy régebbi heti kerestetét vonakodott kiadni. A viszály mind erősebb lett s a két legénykében megérelődött a boszu gondolata.

A két legényke tegnap este késsel és botokkal felfegyverkezve azzal a szándékkal indult el hazulról, hogy ráles Jäger Bélára s kitölti rajta régi boszuvágyát. Tíz óra felé érkeztek Jäger lakására, akit azonban nem találtak otthon. Összejárták a közeli vendéglőket, de csak nem akadtak rá az áldozatra. Végre lakásának udvarán húzódtak meg s abban állapodtak

meg, hogy nem tánganak a helyről, míg csak a gyűlölt ellenfél háza nem érkezik. Alig voltak leshelyükön egy félóra; haza érkezett Jäger Béla. A két boszuálló előugrott s Alt Jenő tetlegesen bántalmazta a mestert, ki hasonlóképen felelt. Alt Jenő ekkor botot rántott s erős ütéseket mért régi mesterére. Izgalmas harc fejlődik ki, ha megtámadott mesterének segítségére nem megy Kovács József, az új segéd, ki az ütéseket felfogta s a botot a támadó kezéből kicsavarta. Jäger Béla feldühödve az alattomos támadáson, lakásába sietett s hatalmas vasruddal tért vissza. Ezzel adta vissza a kölcsönt Alt Jenőnek, aki megtanorodva a fejére mért ütéstől, elesett. Néhány pillanat múlva azonban talpra ugrott a segéd s társával együtt neki esett a magára maradt áldozatnak. Három súlyos halálos sebesülést ejtettek rajta.

A szurkos jobb válla alatt, a baloldali 4 borda alatt s a jobb kéz fejt érték. A gyilkosok elmenekültek, Jäger Béla pedig utolsó erőfeszítéssel lakásába vándorogott, az ajtóban azonban összeesett s néhány perc múlva irtózatoss halálküszömelnek között kiadta lelkét. A rendőrségnek közvetlen a gyilkosság után tudomására jutott a dolog, s kiadta a parancsot a gyilkosok elfogatására. Néhány órai hajsza után a rendőrök elfogták a gyilkosokat, kik a helyszínről menekülve lakásuk rejtékhelyén vonultak meg. Alt Jenő sérülésére való tekintettel a Szent-György-kórházba szállították.

Brotschol Ambrust pedig a rendőrség börtönében tartották fogva. Hogy a gyilkosságot kettő közül ki követte el, azt határozottan nem tudják. Meg találták Alt Jenőnek a véres kését, melyet úgy látszik menekülés közben dobott be a közgazdasági bank pincéjébe. Ebből arra következtetnek, hogy a gyilkos Alt Jenő. A hullavizsgálatot Reé István főkapitány, Birbauer Viktor dr. főorvos, Sárkány Ferenc vizsgálóbíró és Sulyok János rendőrbiztos ejtették meg.

Jäger Béla holttestét a hullaházba szállították. A gyilkosságra világosságot Simon Sándor alkapitány érélyes nyomozása fog vetni.

Akik ismerték Jäger Bélát, azt mondják, hogy házsártos, veszekedő természetű ember száll vele sirba. Talán jót tesz a siri nyugalom.

Tűz Sárszentmiklóson. Tegnap 12 órakor Sárszentmiklóson tűz ütött ki. Koncz István háza égett el a gyorsan tovarárapódzó lángokban. A nagy szélben igazi isten áldása, hogy több ház le nem égett. A sárszentmiklósi tűzoltókat s a közönséget igazán dicséret illeti, hogy oly ügybuzgón és önfeláldozólag fogtak a tűz oltásához. Apraja-nagyja fáradhatatlanul dolgozott a tűz oltásánál. A padlásokon levő dolgok mind elégték, de a szobákból minden megmentettek. A tűz oltásosítás folytán megterül. A tűz oka ismeretlen.

Betöréses lopás elleni biztosításokat. mely a nyaralás tartama alatt magára hagyott lakásokra is érvényes, igen olcsó díj mellett fogad el a Fonciera, Pestú tűz-tosztó intézet helybeli főigénykege. Liget-sor 1. Telefon 165.

— Csak tovább! Pár nappal ezelőtt foglalkozott az iskolászek Almássy Ferenc tanító ügyével s belátva, hogy s botrányos állapotoknak véget kell végre szakítani, azt Almássy-t a nótanítók iskolájától egy fiúiskolához helyezte, ahol

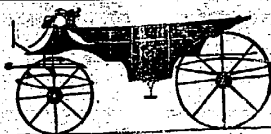
férfitökkel állván szemben, talán egyenlőbbek lesznek az ezután: kölcsönös harc fegyverei. Az iskolaszék tehát a lovagiasság álláspontjára helyezkedett a nótanítókai szemben. Nem így Almássy. Amint eddig valóságos rendszert honosított meg a hurokvártásban, most is hű moradt magához. Az évzáró ünnepélyt meg akarván koronázni, a város Ujságban egy óriási közleményt tett közzé a saját jutalomképen összes tanítványait megdicsőítve. Természetesen ismét magát hirdeti tisztának, lovagiasnak, az atyai jóindulat megújulnak, az iskolájánál levő tanítónókat pedig szentnyú vadakkal illeti: hogy véresre verték a gyerekeket, hogy kínozták őket, halálos betegségekkel kezelték őt, sőt — horrendum auditu! — őt, az erős férfit a nyílt utcán sértegette, stb. stb. Mindezt 10 kemény pontozatokban. Közben mások felé is intéz eláttomos oldalrugásokat, de csak föltételes és óhajto módban, sunyi és alacsony természetének megfelelőleg, hogy a meggyászolt bele ne kapaszkodhassék a két fülébe és a bíróság elé ne csiálhassa.

Az egész támadás rávall Almássyra, arra a reménytelen megfogolatlanságra, a melyet minden támadásból tanusított. Az áthelyezés rendelkezése még meg se állt, az ellene folyamatban levő egyik fegyelmi ügy meg le se folyt, már itt az ok a másikra — melybe azonban minden valószínűség szerint bele török a bicskája. Arról vádolja a tanítónókat, hogy a gyerekeket véresre verték. Természetesen, hogy ez nem igaz. Maguk a megnevezett szülők mondják ezt. Egyetlenegy esetet említt, az sem volt igaz. De ha igaz volna is, Almássy követte el a legnagyobb hibát, hogy mint vezető tanító annak igején orvoslásról nem gondoskodott. Neki, mint az iskola vezető tanítójának, annak idején feltétlenül hivatalos jelentést kellett volna tennie az igazgatónál, hogy azok a 10 pontba foglalt állítólagos kegyetlenkedések meg ne ismétlődhessek. Ez a mulasztás feltétlenül a vezető tanító rovására esik. Aki így vezet egy iskolát, az nem lehet alkalmas annak az állásnak betöltésére. Almássy megdöglatlansága ebben a csunya támadásban szinte megdöbbentő és igazolja azt az általános véleményt hogy nem rendes gondolkozó ember. Könnyű testi sértéssel vádolja a tanítónókat. Az ilyen vádat természetesen igazolni is kell. De fogja ezt igazolni fél és háromnegyed év múlva? Az „aszongyák“ itt nem elég. Itt bizonyítani kell, még pedig orvosi bizonyítvánnyal. De hát hol van az orvosi bizonyítvány? Ki állithatja ki? Senki. Almássyknak tehát hivatalos jelentést kellett volna tennie annak idején, vagy ha azt elmulasztván, hallgatnia kellett volna a dologról, ahol ő mulasztása folytán az egyik főbűnös. Tehát előre látható, hogy a vesztés ismét Almássy lesz. Az igazgató újabb fegyelmi vizsgálatot kér Almássy ellen, mert a törvények tiltják, hogy az iskola belső ügyeit nem illetékes tényezők előtt tárgyalják. A tanítónók szintén fegyelmet kérnek maguk ellen, de egyszerűs mind bünyádi feljelentést tesznek Almássy ellen becsületsértés és rágalmazás címén. Almássy bizonyítani nem tud, tehát el kell őt marasztalni.

Most természetesen, jön a második része a dolognak: a komikum. Almássy sorra fogja járn az iskolaszéki tagokat és az érdekelteket. Őt a sebeit mutogatja, hogy ő ártatlan, hőtiszta, a sőtét klerikális aknamunka szárnandó áldozata, farkasok által üldözött bárány, akit a tanító kar szét akar tépni — irigységből. Közben vádaskodik, leszól mindenkit s bizonyítja, hogy ő mintakép mint ember és mint tanító. Azután elmegy az érdekeltekhez, akiknél azért fog kunyórálni, hogy őt megkíméljék, hogy a családját stb. stb. tönkre ne tegyék. Ez neki a rendes szokása. Reméljük az iskolaszék hivatása magaslátára fog emlékedni és megszabadítja a tanügyet ettől az állandó háborútól. Mi mindezt előre megmondottuk. Kassandrák voltunk. A jelen beigazolta, hogy pozitív vádjaink szilárd, megdönthetetlen igazságokon alapultak. S mikor azt tettük, nem személy ellen, hanem az iskola érdekében szólaltunk fel. Hiszen most már csak mindenki be fogja látni, hogy itt az első és fő vesztés nem Almássy, hanem az iskola. De hát csak tovább! Almássy siet megérlelni a dolgot annyira, hogy mint vezetőtanító ne tegyen tönkre egy-egy iskolát.

Szerkesztői üzenetek

M — a Megkéstem az ünnep- és annak elfoglalásáért miatt. Egy nappal később. Pál! Ölelek! A reményesség el s úgy-e kell is élnie és fog is élni!

HIRTLING PÁL
KOCSIGYÁRTÓ.

Üzlet: Székesfehérvár. Raktár: Tolnai-utca 16. Simor-utca 35.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom dusan berendezett kocszi raktáromat. Továbbá ajánlom ujonnan berendezett bogárnó üzletemet, készletbe tartok mindenemű hintó és hajtó kocszi korbakat, kerekeket és hozzá tartozó összes fa részeket a leggyorsabban és jutányos árban szállítok.

Kovács, bogárnó és kocsifényező
tanulók felvételnek.

Eladó, vagy cséplésre kiadó egy jó karban levő 8 lóerejű Schuthlevorth gözcséplő garnitúra. Használt és új kerékpárok, motoros kerékpárok oldalkocsival, négy kerekű kis autók kaphatók

Bory József
gépműhelyében,
ALSOKIRÁLYSOR 12.

Zongora javítás, hangolást és szállítást jutányos árban elfogad

GASPAR SANDOR

orgona, harmónium, zongora készítő.

SZÉKESFEHÉRVÁR,

József-utca 12. sz.

Mielőtt
Személy, jelzők, v. egyéni
KÖLCSÖN
írásintézkedések,
kérvény díjtalanul megkapnak.
MELLER L. EGYED
BUDAPEST,
IX., Lónyay-utca 7.
Telefon-intézetben
46-31.

Kristály

forrás-ásványvíz,

étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

Kapható minden jobb fűszer és vegyeskereskedésben.

Főraktár PINKAS ZSIGMOND és FIA fűszerüzletében; Székesfehérvárott.

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

Schicht szarvasszappana a legjobb

Moholt szarvas jegyű szarvasszappánát rendkívül kitűnő tulajdonságainál fogva előnyösen használhatjuk minden elgondolható mosási célra: személyes használatra, legfinomabb és árva, fehér és színes vászonmunkák mosására, konyhadények, bútorok, szőnyegek, háziállatok tisztítására stb. stb. A legjobb kiválasztott nyersanyagokból lesz előállítva.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.